

Z katovické konference o východoslovanských jazycích

18.– 19. května 2000 se v klidném prostředí Ústavu východoslovanských filologií Slezské univerzity v Katovicích, který má sídlo v Sosnovci, konala již 25. mezinárodní vědecká konference s názvem *Pragmatické aspekty popisu východoslovanských jazyků*. Zúčastnili se jí lingvisté z osmi zemí, z České republiky jsem byl bohužel sám. Organizátoři potěšeně konstatovali rostoucí zájem o tuto akci, jež se koná každý rok. Pozornost, kterou tomuto setkání věnují nejen polští badatelé, není jistě náhodná: velmi dobrá organizace, velice slušné ubytování v univerzitním hotelu a dělná atmosféra během obou dnů byly základem všeobecné spokojenosti. Všechny příspěvky byly vyslechnuty s mimořádnou pozorností a téměř o všech se živě diskutovalo.

Po krátkém zahájení, které obstarali feditelka pořádjícího ústavu Barbara Stempczyńska, člen prezidia MAPRJALu Piotr Fast a hlavní organizátor konference Piotr Czerwiński, účastníci vyslechli čtyři referáty plenárního zasedání: Jan **Wawrzyńczyk** (*Uwagi o pragmatyce w wielkich słownikach rosyjsko-polskich*), Jurij **Luk-szyn** (*O pojęciu jednostki lingwo kulturologicznej*), Aleksy **Awdiejew** (*Kategoria gramatyczna a pragmatyka*) a Walerij **Miszlanow** (*Средства адресации в русском и польском языках /к проблеме грамматической интерпретации фатических компонентов высказывания/*). Po diskusi se účastníci rozešli do dvou sekcí.

První z nich (*Fungování jazyka a problémy komunikace*) byla zaměřena především pragmalinguisticky (*Прагматика коммуникативных моделей пожелания в восточнославянских языках, К проблеме коммуникативной неудачи в польском и русском языках, Господин и товарищ – Z historii ewolucji rosyjskich form adresatywnych, Wyowiedzi performatywne weryfikujące postawę i przekonania interlokutora* atd.), stylisticky, především se zaměřením na zkoumání publicistických a reklamních textů (*Экспрессивные новообразования в русской публицистике последних лет, Перифразы – коммуникативно-прагматическое средство газетных текстов, Dowcip językowy jako środek perswazji współczesnych rosyjskich tekstów reklamowych* atd.) a didakticky (*Лингвокультурологический подход к обучению русскому языку и роль компьютера в гуманитарном образовании, Strategie komunikacyjne w edukacji na odległość* atd.). Zde za zvláštní zmínku stojí příspěvek Dr. Tadeusze **Boruckého** z Pedagogické akademie v Krakově *Из опыта работы со студентами-филологами, начинающими изучение русского языка с нулевого уровня*, v němž se vystupující dělil o zkušenosti se skupinou čtyřiceti studentů, kteří jako první v Polsku zahájili v loňském školním roce vysokoškolské studium rusistiky od nuly. V diskusi musel vyvracet pochybnosti o tom, že studium má již od prvního ročníku skutečně vysokoškolský charakter. Za pozornost by jistě stálo i skriptum pro tyto studenty, které bylo v Krakově vypracováno. Nezvykle širokým chápáním toponymie překvapilo společné vystoupení Auriky **Chervinské** (Výzkumné centrum lingvopsychologie NICOMANT Jeruzalém) a Margarity **Nadelové-Czerwińské** (Slezská univerzita Katowice) *Просторечный топоним как социокультурный знак – его семантика и коннотации*. Katarzyna **Dembska** (Univerzita M. Koperníka v Toruni) ve svém příspěvku *К вопросу о сущности эфемизмов* rozvedla téma, které zaznělo

již v jejím vystoupení na XV. Olomouckých dnech rusistů koncem srpna loňského roku.

Příspěvky ve druhé sekci, jež pracovala pod názvem *Struktura jazyka a překlad*, se většinou zabývaly otázkami gramatiky, méně problémy z oblasti fonetiky, lexikologie, slovtvorby a textové lingvistiky, velmi často v aspektu srovnávacím rusko-polském, rusko-českém, rusko-běloruském, rusko-ukrajinském či dokonce ukrajinsko-perském (*Kwalitatywne rodzaje akcji werbalnej (na materiale przekładowym rosyjsko-niemieckim)*, *Akcent języka rosyjskiego i polskiego w aspekcie konfrontatywnym*, *Текстовая мотивированность связей слов в украинском и русском языках* atd.). Toto tematické rozdělení příspěvků bylo jen přibližné, ne vždy bylo jasné, proč je to či jiné vystoupení zařazeno do první či druhé sekce. Dovolím si několik postřehů ze zasedání sekce č. 2. Maja Szymoniuková (Slezská univerzita Katovice) mezi funkčními styly vyčleňuje i styl religiózní, možná, že to je ale v Polsku běžné. Piotr Czerwiński (Slezská univerzita Katovice) ve svém příspěvku *Структура словарных значений лексемы в аспекте прагматики* zaujal svým originálním antropocentrickým pojetím struktury významu lexému, když např. jednotlivé významy některých substantiv (*дорога, путь, утро, день, вечер, ночь, сутки...*) spojoval s částmi lidského těla. Vystoupení Vladimira Klimonova (Centrum obecné lingvistiky Berlín) mělo název *Грамматические и прагматические параметры видо-временных форм русского глагола*. Autor v něm nejprve představil systém slovesných tvarů v současné ruštině z hlediska kategorie vidu a času a dále se zabýval především analýzou časových a vidových významů tvaru „neminulého“ času dok. vidu typu *расскажу* na syntagmatické úrovni z hlediska příznakovosti. Zajímavá byla i společná vystoupení Juliana Skoreka a jeho spolupracovník z Vysoké školy pedagogické v Zelené Hoře, zaměřená foneticky. V této sekci vystoupil i autor této recenze se svým příspěvkem *О допустимости двух дополнений в творительном падеже в русском и чешском пассивном предложении с описательной формой страдательного залога*.

Účastníci konference měli též možnost posoudit odborné i jiné otázky během neformálního večerního setkání ve studentském klubu „Tam“, na jehož začátku nejprve zapívala ředitelka Ústavu Barbara Stempczyńska a které bylo dále zpestřeno rusisticky laděným vystoupením katovických studentů. Studenti hráli důležitou roli během celé konference: zajišťovali drobné občerstvení o přestávkách mezi zasedáními, připravili výstavku ruských reálií atd.

Materiály konference budou vydány formou sborníku, který ovšem bohužel, jak bylo hořce konstatováno, nevyjde tak brzy, jak by bylo žádoucí. Brzy se snad všechny texty konference objeví na internetové adrese www.zjros.fils.us.edu.pl.

Jindřich Kesner